

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.
Előfizetések és hirdetések díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
Helyben előfizethető: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben
Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorát 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Voglner (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.
Nyitlatter sora 20 kr.

Megyei köztörvényhatóság.

quantum vertice ad auras
Aethereas, tantum radice ad tartara tendit.
I.

Mi, kik az 1848. előtti közéletet és jogot tulzott ujtások nélkül tudjuk összeköttetőknek a jelennel, csak azt tartjuk üdvösnek úgy nemzetünkre, mint a birodalom többi népeire nézve is, a mi nem rántja ki lábunk alól a magyar államot több mint nyolcz század óta bizton fenntartott jogi és természetes alapokat. Gondolkodva élünk, az ország minden részeiből, köreiből gyakorlati jelenségeket figyelünk meg, ezekre, s közvetlen tapasztalásunkra szoktunk építeni, ezekből kiindulva elmélkedni, javasolni. Nem a pártfegyelm merevsége, hanem a haza jólléte, bizton fennállhatása, minden egyes állampolgár okszerű szabadsága és jólléte vezérrel a köz érdekében tett lépteinkben nemzetiségkülönbség nélkül. Ép ezért kénytelenek vagyunk a „Magyar politika“ idei január 17 iki 13. számában „Viszhang Erdélyből“ czim alatt a közigazgatásról hozott éles tudósítására és a 12-ik számban a bíróságokat érdeklő passusaira az elvet és kivitelt, meg orvoslatot illetőleg törvényes és a nép életéből merített ellenészrevételeinket e beces lap hasábjain megtenni, azon lapban, melyben két tized során keresztül úgy mi, valamint mások a haza közjoga, polgárainak közös érdeke mellett küzdünk, a haladást irva zászlónkra és szemmel tartva a célt, hogy ne csak egy pártnak, hanem a haza javának, a korona fényének szolgáljunk hiven, önzetlenül.

Bárki írta a „Viszhang Erdélyből“ czimű cikkkeket, engedelmevel kimondjuk, hogy aligha ismeri gyökeresen és tüzetesen nyolcz százados multunkat; aligha gondolt és visszaemlékezett azon korra, midőn 1848 előtt Magyarország és Erdély élettapasztalat és gyakorlati tudomány által érdemesült valódi honatyái akárhányszor életet, igen sokszor személyes szabadságukat áldozák fel csak azért, hogy a megyei önkormányzatot, a központi végrehajtó hatalom vajmi gyakran törvényellenes rendelkezései ellen a törvény, és gyakorlat biztosította jogok értelmében, ép e köztörvényhatósági befolyással ellensúlyozhassák.

Nem hozok fel az 1848-iki megyei állapot dicsőítésére egyebet, mint a mit nemzetünk nagy apostola Széchenyi István mond a „Világ“ 70-ik lapján: „A képviselői országgyűlésben, ha egy nemzet elérte már az értelmiség magasabb lépcsőjét — municipális felosztás által tarthatja fenn legnagyobb hihetőséggel függetlenségét, itt nem akarom fejtegetni, mert egészen félrevezetne; hanem hogy mai állásunkhoz alkalmazva, municipális alkotmányunknak köszönhetjük... mai álladalmunkat és valahai előmenetelünk lehetőségét, arról sok évi feszített gondolkodás után oly tökéletesen megvagyok győződve, hogy e meggyőződésben élni és halni kész lennék. A külön megyék egymástól tisztán elvált itélő és szabad tanácskozású székei alkotják egyoldalú szabadságunk talpkövéit. Azok, vagy inkább azoknak szónokai menték meg a magyar hont elolvadástól, bizonyos megsemmisítéstől, — úgy mint az elvált több boglyákban is nagyobb a bátorság, mert ha menykő út is nehányba, megtartja Isten a többit.“

Igaz, hogy akkor e téren csak a kiváltságolt rész rendelkezett; de miután az 1848-iki korszak világra szóló áldozataival a birtokos nemesség és papság mindenkit felemelt magához, miután az 1870-ik évi 42-ik t. cz. a qua-

lificatiót is megadta, ha némi módosításával is az 1848-diki törvényeknek, arra, hogy kik vehetnek részt a köztörvényhatóságok gyűléseiben és tanácskozásaiban, tehát többszörösen szentesítve lettek a köztörvényhatósági gyűléseket illető alapszabályok és jogok: megfoghatatlannak látszik előttünk az erdélyi viszhangok írójának azon ajánlata, mely szerint a köztörvényhatóságokat kinevezett és nem választott tisztviselőkre ajánlja bizatni, s minden megyei hivatalnokot a főispánon kezdve le a falusi jegyzőig a kormány által óhajtana kinevezetni, még pedig a főispán vagy alispán ajánlatára!?

Volt idő, midőn nemzetünk az ilyeszerű eljárás is kénytelen volt eltérni; de a kísérletek mindannyiszor megtörttek a nemzet erején, szívósságán, s a fejedelem bölcsessége végtére is eltörülte a rendkívüli idők rendkívüli követményeit.

Országos szervezésünkben csak egy kormányforma alkalmaztatott, a kormányférfiak koronként ugyan változtak, de a politikai irányelvek ugyanazok maradtak; tehát constitucionális uton e más férfiak sem tettek kísérletet más alkotmányos elvekkel s következőleg ma még senki sem mondhatja azt, hogy 8 százados szabadalmaink után minket alkotmányos módon kormányozni nem lehet; ésszerűen és következetesen, tehát a magyar alkotmányos kormányt a tisztválasztás önkormányzati jogának megszüntetését senki sem ajánlhatja, legfennebb azt, hogy az 1870. 42-ik t. cz. a kívánt eredményre nem vezetett a minek sok mindenféle oka lehetett. A vezérkedők közül nem egy a körülményeket és helyzetet nem fontolta meg k előlőn, talán a törvényadta hatalmat, mellékes czélokra használta, másik a munkaképesebb és gyakoroltabb egyéneket mellőzve, sógort, komát, atyafit s ezek nemzetségeit az ország rovására juttatta be a hivatalba, miáltal nem csak a közigazgatást bénítá meg, hanem sokszor tehetségesebbeket, munkaképeseket az ellenzék táborába taszította. Ezeket kell bevallani a kormány és országgyűlés előtt, e szempontból azután rögtön kiderül, mi a teendő, s hol kell a kinövésnek lemetzését kezdeni.

A „Viszhang Erdélyből“ írója úgy látzik olvasta Montesquieu (II-ik kötet 19-ik könyv 27-ik cikkely) eme szavait: „A határtalan hatalmu uralkodó alatt a történetírók eltitkolják az igazságot, mert ki nem merik mondani: eltitkolják a szerföltt szabad országokban is, és pedig épen a szabadság miatt, mely mindenkor szakadásokat szül, azt teszi, hogy ki-ki oly igen rabszolgája a maga felekezete előitéleteinek, valamint rabszolgája volna a szabad kényű uralkodónak.“

Abból, hogy egy némely törvényhatóságban a hatalom kezelői, egyes pártvezérek, eltekintve a közhaza érdekétől, nem a mai kórhoz illő munkaképes begyakorolt egyéneket választattak meg, még nem következik, hogy el kell törülni azon alkotmányos rendszert és alkotmányos jogot, mely a magyar birodalmat változó és akárhányszor súlyos viszonyok közt gyászos korszakokban is fenntartá és életképesnek bizonyult; hanem a midőn a szabad választásról van törvény, a midőn a sokféle terhet viselő polgárok önkormányzati joga forog fenn, tanusítsuk azt is, hogy a terhekkel jogok járnak és viszont. A választókra kellene ám bizni a hivatalnokok választását, s ne alkalmaztassék olyan utmutatás, mely szerint mellékes tekintetből ép azok maradtak ki némely vidékeken, a kik fedhetlenek

és szakképzettek valának. Sok helyen, ha ez nem így történik, nem támad ellenszenv a kormányzók és kormányzottak közt, nem igyekeztek volna némelyek a kákán is bogot keresni, hanem a közös intézményt közösen ápolnák és istápolnák. A hatalom kezelőinek nem lehet eléggé ismételni, Széchenyi intő szavait: „a gyenge sem hív, sem hűtelen magában nem lehet, mert ő semmi egyéb nem, csak az, a mivé reménye vagy félelme teszi; szerencsés urához hív, szerencsétlen előjárójához hűtelen. Nem úgy az erős, ki csak önkéklében hordja tettei rugóját, melyre az idők eseteinek hatalma nines, — s használja is bár az elsőket a fejedelmi ur, őket bizonyosan nem becsüli, s csak úgy veti félre, mint nedvetlen ezitromhéjt, ha térdenesuszásainak hasznát többé rem veheti, midőn a hiv erősöket csak zivatarban esmerheti meg tökéletesen, midőn a haszon — skirályi fénybérlek, kik békenapokban mindenütt s mindenkor hajlongó fővel álltak, rendre eltűnnek s csak azok tartják fenn minden megtámadás ellen a királyi hatalmat és fényt valódi bátorságban, kik, midőn a nemzet és király jussairól van szó, szemközt és egyenesen állnak a fejedelmi szék általellenében; nagy és dicső csak erőből eredhet, gyengéből gyengeségből semmi egyéb téltenség és tunyaságnál.“

A Deákpart febr. 9-ki értekezletén a valás és közoktatásügyminiszterium költségvetésének tárgyalása volt szőnyegen. Először Tarnóczy Gusztáv emel szót a közoktatási törvény hiányait fejtegetvén.

Deák Ferencz előre bocsátván, hogy most a költségvetésről van szó, azt kell tárgyalni, vajjon megadatik-e a kívánt összeg; mert ha a törvények hiányait kezdjük fejtegetni, a költségvetéssel nem készülünk el. A kinek erre vonatkozólag észrevételei vannak, a képviselő kezdeményezési jogánál fogva adjon be javaslatot.

Trefort miniszter kifejti, hogyha a törvény teljesen végrehajthatik, nem akadunk anynyi hiányra, de nem lehet egyszerre végrehajítani, mert nincs elég pénz és nincs elég tanító; várni kell, míg az erők meglesznek. Körülbelől ugyanez felelete Máriassy kérdésére is, ki a felsőbb népiskolák felállítására iránt intézett kérdést.

Molnár Aladár a földmívelési iskolák hiányát említvén föl, a gazdasági felsőbb iskola tanítók képzésére szánt 50,000 frtból e földmives iskolai szaktanítók képzésére 10,000 frt áttételét kéri, továbbá, hogy a pénzügyi bizottság által törölt 3 tenfelügyelői állomás visszaállítassék. Elfogadtatik.

Tavaszi a pesti állat- s növényhonosító társulat érdekében a kér 6000 frt teljes megszavazását kéri. A pénzügyi bizottság nem engedik s így ennek támogatásához nem járul a párt.

Zichy Antal a tanítók nyugdíjazása érdekében szól.

Trefort igéri a támogatást s hozzájárul a párt is. A miniszter kijelenté, hogy a házban elmondja nézeteit, a népoktatásra vonatkozólag; végül kijelenti, hogy a felsőbb oktatást illetőleg a közéletanodák és az egyetemi oktatást szabályozó törvényjavaslatokat a jövő ülésszak elején beterjesztendi.

Legujabb táviratok.

Zágráb, febr. 8. A zágrábi nagygyűlés elvett Matasovics lelkész indítványát, mely szerint küldöttség menesztessék a királyhoz, mely panaszt emeljen a főispán ellen. — Varasdmege nagygyűlése f. hó 19-re hivatott egybe.

Belgrád, febr. 8. Prizridben Petsinél az albaniaiak és a nizamok (török katonaság) közt formális ütközet történt. Az elesettek száma 40. Az összeütközés oka gyanánt az adó fizetés megtagadását említik. Albániában nagy az izgatottság.

Páris, febr. 7. A 30-as bizottmány mai ülésében a nemzetgyűlés alkotmányozó hatalmára vonatkozó bizottmányi javaslat tárgyalatott. A bevezetés 14 szóval 4 ellen elfogadtatott. A bizottság több tagja nem szavazott. Az I. cikk három első szakasza vita nélkül elfogadtatott. A 4-ik §-hoz Thiers oly szerkezetet indítványozott, mely megszabja, hogy a nemzetgyűlés ülése a köztársaság elnökének meghallgatása után abban hagyandó és a beszédét képező tárgy feletti vita bezárandó. Ezen szerkezet Broglie, Max-Richard és több mások által elleneztetett, és a bizottmányi szerkezet 24 szóval 2 ellen elfogadtatott. Az I. cikk utolsó §-a, valamint a II-sodik cikk első paragrafusa ez utóbbi rövid vita után, elfogadtatott. A 2-ik §. vitatásánál, mely a köztársaság elnökének azon jogot adja, hogy indokolt izenettel újabb tanácskozást kívánhasson, ha már előbb nem hallgattatott meg, Thiers ezen szavak törlését indítványozta: „ha már előbb nem hallgattatott meg“, mely indítványt a bizottság hosszu vita után 11 szóval 10 ellen elfogadta. A III. cikk, mely az interpellációkra vonatkozik, szintén hosszabb vitát idézett elő, mely azonban nem vezetett még megállapodásra. — Holnap folytatják a tanácskozásokat.

A bécsi világkiállításról.

A rotunda a világkiállítási épület központját képezi egyszerűs mind magával egyesíti a főbejáratot, melynek szerkezete az épület méltóságának teljesen megfelelő. A bejárat majestatlus portalle-t képez, izletes frontall. Magas, erőteljes oszlopok által tartott iv; hátradomboruló dom; a portale szárnyain két női figura, s felettük borostyánnal koszoruzott táblák „1 Jänner“ felirattal fogadják a szemlélőt. A részletesebb disztimények még hiányzanak.

A portale egyenesen a rotundába vezet, melyből jobbra balra egy-egy 500 bécsi öl hosszú folyosó nyílik s mint hatalmas kar az egész épületet két szárnyra osztják; ezek mindegyikéhez ismét, függélyes irányban 20 szárnyfolyosó van építve, melyek mindmegannyi csarnokait képezik a kiállítási tárgyak különféle osztályainak. Építésük ma már teljesen be van fejezve, s várják a berendezést. Az egész épület tehát 2 fő- és 40 szárny csarnokból áll, s az ezek közt levő szabad térről együtt 50000 □ ölet foglal el. Háta megelt, vele párhuzamosan a 440 ölnyi hosszú „gépcarnok“ foglal helyet, mely egyszerű külsejével, tekintélyes térfogatával a gyáripár egyszerűségét és komolyságát jelképezi; hasonló jellegű tüntetnek fel a gazdasági osztály épületei is, melyek, daczára, hogy külön, a főépület mögött terjednek el, mindazáltal ezzel a legszebb öszhangban állanak. A kiállítási palotát környező park, használati- és díszépületeivel együtt 100000 □ ölet fed be. E mellett a főbemenet előtt mintegy 1500 ölnyi tér van a „privat-speculatióknak“ átengedve, s e tér néhány hónap alatt valóságos teleppé változott. Festői csoportokban terülnek egymás mellett a villák, éttermek, vendéglők, csarnokok a mulatság minden nemei számára; mind csak a pillanatnyi élv és haszon kedvéért! Ki az óriási épületből kilép s ez apró lakocskák közé téved, a legélesebb ellentét benyomását éri. E kisdud épületek, mintegy a magános ember erejét képviselik, egy nagy nemzeti erővel szemben; a családi egyszerűséget, a nyilvánosság imponáló nagyszerűségével ellentétben, s annak idejében nem kevésbé fognak közreműködni, a kiállítás által okozott benyomás emelésében. E mezei lakok mintha csak oda volnának lehelve; változatosság, gyors és ügyes alkotás látszik rajtuk; de több szépséget mint erőt s energiát rejtnek s ez az, mi egyenként véve csökkenti hatásukat.

Térjünk vissza a főépületbe, s vizsgáljuk ezt is közelebbről. A palota, mintha csak a görög és római építmények tartósságával akarna versenyezni oly erős tekintetet nyújt: csak egy-egy nyíláson — például ajtók számára — vesszük észre, hogy a fal alig pár téglavastagságnyi s több helyütt ennél is gyengébb. Csupán a rotundának van valódi energicus, szilárd szerkezete. A csarnoknak belső oszlopai sugár fenyőfák — egy-egy keresztülvont vasruddal — s carminvörösre festett s arany csikkokkal díszített vászonnal vannak bevonva. A

falak töltésén állanak, s a csarnokok nívóját mesterségesen felzövekeztet padozat képezi, mely alatt több ölyi mélység, kisebb emelkedések, bokrok, szóval a prater régi naturalis felülete terül el. E módszer jó helyviszonyok mellett alkalmazható; de a praterben nem bizonyult be célszerűnek s újabb erősítés támpítéssel kellett a hibát helyre útni. Még több költséges intézkedést okozott az a mumus, mely Bécsben minden építkezésnél megkívánja a maga áldozatát: az „Übersch-wemmungtól való félelem“.

Ilyen s több előre látott körülmény eredményezte, hogy az 1871 július 21-én megszavazott hét millió március novemberben elfogyott s az építkezés még nincs befejeve. A kormány tehát újabb 2 1/2 milliót fog kérni az országgyűléstől s így a kiállítás Ausztriának 9 1/2 millióba kerül. De br. Schwarz számításai szerint még ez összeg sem elég; ő a kiállítás költségeit 13.283,396 frtra számította; s minthogy az országgyűlés a kiállítás költségekre vonatkozólag meghatározott számot nem mondott ki, s határt csak annyiban szabott, monynyiban követeli, hogy a kiadás az összes bevétel, az államtól a fonds perdu adományozott 3 milliónyi összeget is hozzá számítva, felül ne mulja; B. Schwarz ez alapon alkalmasint még többször is igénybe veendi az országgyűlés áldozatkészségét, annyival is inkább, mert senki sem érti jobban, mint ő, a kiállítás pénzügyi viszonyait oly színben előtűntetni, hogy a bevétel a kiadást tetemesen fedezze; sőt néhány millió tiszta jövedelmet is biztosítson. Legújabb praeliminariájában a kiállítás bruttó-jövedelmét 16.725,025 forintra teszi, mely az országgyűléstől megszavazott összegek, s az államtól adományozott 3 millió törlesztése után is tetemes nyereséget hagy az államnak. A kiállítás után eladandó épületek s épület anyagokból 4 millió frtnyi jövedelmet reményl; s a többi a látogatók erszényét teremt meg.

Alig voltak valamely világiállításhoz nagyobb várakozások kötve, mint a bécsihez de a statisztikák állítása szerint mind térvizonyai, mind nagyszorúság tekintetében összes elődei felülmúlja. A kiállítás által igénybe vett tétörzör nagyobb, mint a „Champ de Mars“-on; tiszter, mint a „Brompton“-i; huzsör, mint a „Champ Elysées“-i s harmincszor nagyobb, mint a „Hidparki“ kiállításé volt. S maga a kiállításalapa is tul-szárnyalja az említettek szépség, érdekesség tekintetében. Az egyes államok kiállításai jelentékenyen nagyobb tért vesznek igénybe mint másutt, s az osztrák-magyar birodalom 65.212 négyszögletnyi tért tartott fenn magának.

„Sz. S.“

Szell Kálmán

a képviselőházban január hó 31-én tartott zárszédének folytatása.

De engedje meg, hogy elemezzük az okokat, könnyen rájövünk a különbségre és okvetlenül azt

TÁRCSA.

„BÁNFFY DÉNES“

(korrajz két kötetben).

Irta

Komáromy Ferencz.

Első kötet.

IV.

Mária képe.

— Ez derék! gondolja magában s megál-tja lovát, mire a kocsis is megáll, de hősünk bámu-latára a püspök nem ül benne, hanem kiugrik be-lőle a két testőr, kik Bánffyhoz közeledvén mé-lyen meghajják magukat és hódolatteljesen szó-lanak:

— Uram szolgálatodba kívánunk állani!..

— De a püspök?.. szól gyorsan és nyugta-lanul Bánffy.

— Elvitték a mamelukok!.. nekünk nincs mit keresni többé Kolozsvár környékén... vitéz fő-urat, s a csaták istenét akarjuk szolgálni!..

— Derék fiúk vagytok, — láttam mint viv-tetek!!

— Egyetlen kikötésünk, hogy belháborút nem gyámolítunk... s honfi ellen harcolni nem fogunk!..

Az alku megkötöttet.

— Most pedig — folytatja Bánffy — mu-tassátok meg, hogy nem csak jó katonák de ügyos diplomaták is vagytok!..

Im e tele erszény a török szereti a pénzt... Kutsuk basát üdvözlöm s megmondjátok, ha a váltságdíj elég nem volna, Bánffy Dénes sok-képen tud és kész is fizetni s a püspök szabadon bocsátását kívánja. Bonczhidán a vizionlátásra!..

Lovát megsarkantyuzván lovásza kíséretében elvágatott.

A két testőr a kocsival és tele erszénnyel visszafordultak.⁵⁾

⁵⁾ Újok nem sikerült, mert Kutsuk basa Szen-

kell befőle levonnunk, hogy áll mind a kettő. 1872-ben emlékezni fog rája a t. képviselő ur, midőn a pénzügyi bizottság jelentése készült, még nem jött kifejezésre a pénzügyi bizottságban azon elvi nézet, hogy fősúlyt a zárszámadásoknál a tényleges bevételekre és a tényleges kiadásokra kell fektetni; mi volt tehát természetesebb, mint hogy azon évi jelentés ment a zárszámadások azon útja szerint, a melyre a zárszámadások a maguk részéről a fősúlyt helyezik, t. i. az utalványok és az előírt bevételek és kiadások sommázása és a jövedelmi mérleg szerint. 1768-ban ugyanis az 1872. évi jelentés szerint 13.612,000 frt ug jön ki, mert a bevétel 135.340,000 frtban volt felvéve, a kiadás pedig 131.728,000 frtban, ezen számok jönnek ki az előírások alapján, földtehermentesítési járulék nélkül is átdolgozott bruttó számadásra. Az ezen évi jelentésben pedig a tényleges eredmény van felvéve földtehermentesítéssel együtt, a mi tavaly kihagyott, bevétel 158.785,000, kiadás 149.818,000 ft. Ha a t. képviselő ur a zárszámadásokat megnézi, azt fogja találni, hogy bruttorra számítva az 1868-ki zárszámadásokat, mert azt kell tenni, hogy összehasonlíthassuk a többivel, ezen összeg jön ki. Pró-báját is adom, a pénztári mérleg így áll: 111 millió 96,000 frt volt a bevétel, 103 594,000 volt a kiadás, tehát a felesleg 7.502,000. Ehhez a földtehermentesítési kiutalás, mi a rendkívüliek közt van, 1.465,000 és kijő 8.967,000 frt. Az 1868-dik évi pénztári mérleg azon összeget hozza ki, a mely összeget a jelentésbe felvettem, az 1873-ik évi költségvetésről szóló jelentésben. Már most a pénzügyi bizottság álláspontja az, hogy a tényleges bevételeket és a tényleges kiadásokat kell számba venni. Én tehát, midőn ezen kimutatást és számításokat készítettem, ezen nyomon mentem s azért jön ki 8.967,000 frtnyi felesleg. A tavalyi vagyis az 1872. évi költségvetés, mint említém, az utalványok és előírások szerint ment és a tavalyiban a földtehermentesítési járulék nem volt benne; hozzáadva a földtehermentesítési járulékot, a mint hozzá van adva az idej jelentésbe foglalt 1868-diki kimutatásban, kijön az, a mit az 1873-ik évi jelentésben felvettünk, vagyis 8,967,000 frt tiszta felesleg. A t. képvis. azt mondja, hogy ez nem vág össze a számvevőszék kimutatásával, mely 1868-ról állított össze, a hol a felesleg 2,480,761 frtra van téve. Igaz, de ez nem vágat össze a fentebbi számokkal, itt nem a rendes kezelésben mutatattik ki a 2,480,761 frt felesleg, hanem a rendes és rendkívüliek együtt véve. S ezen 2,480,761 frt megint nem pénztári, hanem jövedelmi mérleg, mint a t. képvis. ur is méltóztatik tudni, s így nagyon természetes, hogy a pénztári eredménnyel nem vágat össze. Az 1869. évre átmenve, azt mondja a t. képvis. ur, csodálatos, hogy az 1869. évről a tavalyi jelentés szerint, azt mondja a bizottság, hogy 11,109,000 frt a felesleg; most pedig azt mondja, hogy 5,319,000 frt. Megint teljesen azonos ezen különbségnek is az oka. Tavaly földtehermentesítés nélkül vették az előírt és utalványozott kiadások és bevételek.

V.

A Vasvári béke és következményei.

Vessünk egy pillantást a politikailag fontosabb eseményekre aztán előbbre pár évvel és odább egy vármegyével.

Kolozsvár az ostrom alól fölszabadítottak.

Kutsuk basa értesülvé, hogy Küprili Amhádbasa a harcziás jellemű és vitéz katonának gyvezér lett és hogy a divánban azon véleményt pártolja, miszerint egy fényes hadjáratral kell ketté vágni a gordiusi csomót, melyet a stambuli és bécsi udvarok közt Kemény János fellépése óta Erdély kérdése annyira kuszált és bonyolultá tett, Kolozsvár ellenállását mint csekély fontosságú tényt hidegvérrel kezdte tekinteni s midőn az őszi évszak bekövetkezett, harag nélkül fölszedte sátorfáit, dandárát a Szamos völgyéből, hol babérfüzerek számára nem termettek, átvezette a küküllő völgyébe s téli szállását ebből Medgyesre, később jan. 11-kén (1663) a tavaly annyit sanyargatott Segesvárra tette át.

Apaffi Mihály itt már betelepdedve volt. Az eredmény, melyet ő Kolozsvár alatt kivívott, kevés-sel volt több a babérokna, melyeket ott Kutsuk basa szerzett. Értesítettvén azonban titkos küldött-ség által a polgárság rokonszenve felől, azonnal követeket menesztett Bécsbe, kik szorgalmazták a német császár ő felségénél Kolozsvár kiürítését, de válaszul azt nyerte: „hadd vonuljon ki előbb a török; aztán Apaffy ne nyugtalan-kodjék, mert még athnaméja sincsen s ha a németkatonák kivonulnak, a török azonnalsandshaksággá változtatja az országot.“

Az egy a török tulajdonképen mit akar Erdély-lyel, azt ez idő szerint tisztán tudni nehéz volt. Ali basa Erdély ügyei elintézésé végett, még 1660-ik évben Szerdarrá nevezetvén, fejedele-mnek megtette ugyan Apaffit, de Athnamet nem adott s a váradi basaság kerületéhez bekeble-zést Kolozs-, Domloka- és Belsőszolnok megyék területéből is folytatni szándékolta. Piri basa a

györgyi Ferenczet N.-Váradra Ali basához küldötte, hol az nem sokára meghalt. (Lásd Bethlen János Hist. Rerum Trans. 340—362.)

Méltóztassék a zárszámadásokban utánanézni és ha ezen uton megy a képviselő ur, azt fogja ta-lálni, hogy bevétel 153,779,000, kiadás pedig 142,670,000 frt, tehát a felesleg 11.109,000, mint tavaly kimutatuk.

Most mentünk a pénztári eredmények alapján s a tényleges eredményeket akartuk kimutatni. Fel-vettük a földtehermentesítési járulékot azért, hogy egy alapra helyezük a költségvetéseket. És így ki-jött, hogy 5.319,000 frt a rendes felesleg. — Azon különbség, a mit a t. képvis. ur tovább fel-hoz, hogy t. i. megint különbözik a számszéknek jövedelem és költség szerinti eredményétől, megint természetes, mert a számszék, midőn 3.001,000 ft, felesleggel állapít meg az 1869. évre az összes és nemcsak a rendes kezelésnek eredménye s már ezért sem egyezhetik a fentebbiekkel; ezenkívül ezen összeg az 1869. évi jövedelmi mérleg szerinti felesleget képezi.

Ezen számítások t. ház! a melyeket lehetőleg rövidre összevonni igyekeztem, azt hiszem, bebizo-nyítják azt, hogy a zárszámadásokra nézve a kö-zött, a mit a bizottság és a mit a pénzügymin. és én mint előadó előadtunk más különbség nincs, mint az, hogy a miniszter az eredményeket jelem-zés alá vette és más utat követett, mint a jelentés és én; ő az éveket egyenkint vette, én összevéve a 4 évet.

Ő tovább ment az elemzésben, mint én. A két jelentés, a tavalyi és ez évi pedig külön uton haladnak, előbbi előírás szerint, utóbbi tényleges eredmény szerint, de mind a két szempont által elő-állított eredmények visszavezethetők utolsó krig, utolsó betűig oda, a honnét kiindultak, magukra a zárszámadásokra. És így nem fogadhatom el azt hogy azért, mert ezen számítások egymástól külön-böznek, már hitel vesztettek és alaposoknak nem mondhatók.

Én, t. ház! azt igenis átlatom és beismerem, sőt a saját tapasztalatomból is tudom, hogy zárszámadásaink, főleg a korábbiak, azon tisztaságot. me-lyet a zárszámadásoknak felmutatni kellene, még nem bírják.

A mi zárszámadásaink átlátszóbbá, kell, hogy tétessenek, de, t. ház! nem-e a kezdet nehézségé-ben fekszik ez is?

Az államszámvitelről szóló törvény megalkotva nincs, nagyon természetes, hogy addig, míg ez nem történik, és addig, míg a budget évről-évre változik, ingadozik és más-más alakot ölt, átdolgozás nélkül összehasonlíthat nem tehetünk; nagyon természetes hogy az összehasonlítás csak úgy lesz sikeres, hogy ha ugyanazon alapra fektetjük a számokat s az eredményeket részleteikben is vizsgáljuk és bon-czoljuk. E nélkül azok felhasználhatók, általában értékesíthetők nem lesznek, ezt belátom. Azt is be- ismerem, hogy ez baj.

De mikor, t. ház, egész lelkiismeretességgel iparkodik a pénzügyi bizottság nem egyes odave-tett számokban, hanem egész hosszú levelezések és részletezések által kimutatni az utat, a melyen ha-

még bekeblezendő helyiségeknek hosszú delterét szerkesztette össze, mely eljárások azt látszottak ta-nusítani, hogy ezen urak az országot rendre el-nyelni akarják.

Ezen eljárásokkal szemben, midőn A paffi (1663) Érsekujvár alatt megjelen, az új fő ve-zér őt nagy pompával fogadja, magyar király-sággal kecsgeteti s Magyarország rendit általa szóltatja fel a török protekcióhoz való csatlako-zásra. Mégis, midőn Apaffi Érsekujvár alól haza-érkezik, megtudja, hogy a felségárusítás büntetése elől kimenekült Zolyomi Stambulban nem csak jól fogadtatik, hanem fejedelemség iránti kecsgeté-ésekben és ígéretekben részesül. Ebből aztán igazodjék el a ki tud, hogy a török voltaképen mit akart?.. Hányta vetette is Apaffi azt elmé-jében sokat, végre is azon meggyőződéshez jutott, hogy a különböző tényezők és elemek megnye-rése által trónját erősíteni szükséges, de a török-nek főleg átdóztatás kérdésében pontosan engedelmesskedni kell.

A török zaklatta is az adót, Kutsuk basa vas jelleme nem ismert könyörületet Apaffi engedé-kenységét tanúsítandó, febr. 22-kébe (1663) Szász kéz dre országgyűlést hirdet, hol, most először, a nemesség is önkénytelen, minden jobb-ágytelek után egy tallér adót ígér. Továbbá, hogy a Kemény pártiak a közügynek megnyerve le-gyenek, eltöröltetik a tavalyi XVII artikulus és Kemény Simon kivételével valamennyi pár-tos főurak a nota alól fölszabadítottak.

Nagyon ideje volt közkegyelmezés által ki-béklítés terére lépni, összetartást s a közügy öszin-te támogatását czélozni, mert hamar szárnyra ka-pott a hír, hogy Bécsnek a háboru megizenne van. Martius 18-kán 300 málna-hordó teve s május elején parancs érkezett, hogy Apaffi is készül-jön. Megkezdettek a sereg átvonulások és moz-galmak. Kutsuk basa indulót vezényel s arczt Tem-esvárnak fordítván, távozik a sanyargatott Erdélyből A moldovai és oláhországi vajdák átvonulását a krimiai tatár Khán követi s végre június vége felé Apaffi is megindul.

A harcvágyó fiatal nagyvezér megfenyiten-dő Ausztriát, a Kemény János melletti jogtalan be-avatkozásért 150,000 harczdedett spahi és jancsár

lad, hogy az eredményeket előállíthassa, akkor azt állítani, hogy mindezen számok absolute nem érnek semmit, mindezek nincsenek constatalva, ez, attól főlek, annyit jelent, mint azon labyrinthust, melyben a t. képvis. ur szerint vagyunk, még zavartabbá ten-ni, hogy azon labyrinthusban azon számoknak hi-telességét kétségbe vonva a kimenetelre kínálkozó utat romokba döntve, elzárni azt úgy, hogy abból kimenekülni teljességgel ne lehessen. Azt hiszem (Helyeslés jobbfelől), ez nem fekszik érdekünkben s feladatunkban.

Hogy ha állana az, hogy ugyanazon utról le-vezetett eredmények különböznek egymástól, akkor kötelelességünkben áll ezen különböző eredményeket kimutatni; de miután azt látjuk, hogy csak azért különböznek, mert az okoskodás különbözőségéből erednek, és ha az okoskodás fonalan vissza-megyünk, feltaláljuk az eredeti forrást, melyben azok ismét egyeznek, akkor nézetem szerint bebi-zonyítva nincs az, mit a t. képvis. ur tételentkint fel-állított, hogy ezen számok semmi alappal és hite-lességgel nem bírnak. (Helyeslés jobbfelől.)

Igenis, törvényhozásilag nincsenek consta-talva, a törvényhozás még nem vizsgálta át; de vajjon addig, míg ez nem történik, addig ne hasz-náljuk azon zárszámadásokat, a melyekre a hite-lesség pecsétjét az államszámvevőszék is ráütötte? Akkor nem érjük el azon feladatot, melyet mint elsőt tűztünk ki magunknak, hogy a helyzetet fel- ismerjük, felderítsük minden oldalról. (Helyeslés jobb felől.)

Szabadjon még, t. ház, a mennyiben a pénzü-gyi bizottság jelentésében foglalt egyik vagy má-sik állítást illeti, igen röviden reflectálni két meg-jegyzésre, a melyeket gr. Lónyay képvis. ur e jelen-tés két számítására tenni sziveskedett. (Halljuk!)

Az igen t. képvis. ur nem ért egyet a pénzü-gyi bizottság jelentésében foglalt azon számításal, mely a kölcsön-alapokra vonatkozik és az ország terheit egy képbén összevonva kívánta a ház elébe állítani; nem ért egyet avval, hogy először is a bizottság számításba vette azon törlesztésre szánt 150,000 frtot; nem ért egyet avval, hogy 30%-os arányban vette fel a függő adósság összegét s az ebből reánk eső részt; végre nem osztja a jelentés nézetét, hogy a nominál értéke vétetett fel azon főkének, melyet az államadóssági járulék mint ka-mat képvisel.

Szabadjon ezen számítás igazolására igen röviden csak azt felemlítenem, hogy a mi a 150 ezer frtot illeti: igaz, hogy az törlesztési összeg, a mely idővel megszűnik; de a mint a t. képvis. ur beszédében megengedni méltóztatott maga is, 45 esztendeig tart még. A pénzügyi bizottság tehát felveendőnek tartotta azt is, hogy ne hiányozzék azon képből, melyet mint egészet akart összeállít-tani ez sem.

A mi azt illeti, hogy 30%-kal vettük fel a függő adósságot, arra nézve magam is kíváncsot-nak tartom, hogy majdan, ha a függő adósságnak elosztásáról lesz szó, sikerüljön 23 százalékkal

kiséretében június 8-kán Nándor-Fehérvár-nál áll, s ellentállás nélkül halad az ország szive felé, rabbszíjjan hurczolván maga után mintegy 100,000 lelket vadakként zaklattott lakosai közül a szerencsétlen országnak, mely önhibáján kívül gyász-szos szintere lett ismét a szomszéd két nagyhata-lom véres és pusztító torzsalkodásának.

Weselényi Ferencz a nádor augusz-tus 19-dikén véres kardot hordoztatott körül azon rendelettel, hogy fegyvert fogjon minden férfit, ki 16 évet betöltött, mire a török azzal felel, hogy az Ersekujvár alákiérkezett Apaffi által fölszó-líttatja minden rendit és lakót az országnak, hogy független belkormányzat feltételével fogadják el a török protekcióit! A nádor oktober 31-dikén ellenkiáltványt, 1-ső Leopold nov. 10-én kül-földi segélylyel való fenyegetést körözött, szóval egyik úgy, mint másik az ország leigázására az or-szág segélyforrásait hajhássza.

Zord idők!.. vésznapok!.. tűz és vas uralma!.. menekülés, fortély és hitszegés korszaka kezdődik!..

Apaffi beveszi Érsekujvárt s megrak-ván azt magyar és török őrséggel, vissza fordul s táborát tölre haza vezeti Erdélybe. Királyság-gal volt kecsgetetve, de Athnamet sem ka-pott. Újában Székelyhidat hatalmába ejti s Kolozsvár alá érkezvén, a német őrség jó pén-zért azt szintén földadja.⁶⁾ Uralkodása negyedik évében tette hozzá jut országa fővárosához.

Tavasszal (1664) a hadjárat pihent erőkkkel, fokozott mohossággal, várygyal és szenvedélylyel ujra kezdetik, de a török hadseregét két külön mű-ködő hadtestre osztván, míg egyike ezeknek dia-dalmasan halad Bécs felé, addig a másik hadtest Szentgothárdnál augusztus 1-én tizenkét ezer halottat hagyván a küzdterén, tönkre veretik. A török harcvágya csökken, keleti forró vére hü-ledez s augusztu 10-kén megkötötték a vasvári béke.

(Folyt. köv.)

⁶⁾ 4572 darab tallérba került. (Lásd Apaffi levelei f. m. országai Minerva 1829 I. 26. 28.)

az egységet megkötni, én ezt az államkincstár érdekében igen óhajtanónak tartom; de a 30 százalékos fölvétel nem is akart oly erővel bíró számítás lenni, a mely ezen tekintetekbe ütközik. Én midőn 30 százalékot vettem föl, azon okoskodásból indultam ki, hogy azon törvény, mely a függő államadosságról szól, maga azt mondja, hogy annak kezelési költsége 30 százalék, és hogy a bankjegyek beváltásából származó bizonyos nyereségek oly alapot fognak képezni, melyből a költségek fedezendők; ha pedig ezen alap nagyobb lesz mint a kezelési költség, akkor fel fog osztatni a két államterület között 30% és 70% szerint. En tehát úgy véltem helyesen okoskodni, hogy azon törvény, mely szól magáról a függő adósságról és 30% emlit, közelebb áll azon függő adóssághoz, mint a mely szól a közös nyugdíjakról és a hol az arány kisebb. Ezért számítottam 30%-ot. (Helyeslés.) A mi pedig azt illeti, hogy 480 millió sajátlag s nem 600 millió azon tőkeösszeg, mely megfelel az államadossági járuléknak, arra nézve legyen szabad azon körülményen kívül, a melyet Tisza Kálmán képviselő ur erre vonatkozólag megjegyzett, s a mit én a magam részéről is elfogadok, hogy csakugyan nem lehet az effectiv értéket azon okból sem számítani, mert ha beváltásra kerülne a sor, a 480,000,000 csakugyan nem fognának azon pénzen megkapni; legyen szabad, mondom, azt felemlíteni, hogy azért számítottuk úgy, mert mi nem azt akartuk kihozni e számításból, hogy mivel lehet megváltani ezen államadossági járulékat; nem azt akartuk kihozni, hogy mennyivel lehet megváltani az urbéri adósságot és mi mindkettőnek effectiv értéke, hanem azt, hogy mi azt, a mi ma az államot terheli, s a mi után kamatot kell fizetni és a mit törleszteni kell. Ezt akartuk a t. ház emlékezetébe hozni, hogy összes adósságaink után nagy a kamat és hogy ezt kihozzuk, arra nézve nem lehetett az effectiv, hanem a nominalis tőkét kellett alapul venni. (Helyeslés.)

(Folyt. köv.)

Külföldi hírek.

London, febr. 7. Granville kinyilatkoztató felsőházi beszédében: Angolország october havában jegyzéket intézett az orosz kormányhoz a közép-ázsiai határvonalok kérdésében: Gortsakoff e jegyzékhez nagy részben hozzájárult; csak azon javaslatokat nem fogadta el, melyek Badachschan és Wochau tartományokra vonatkoznak. Gr. Schuwaloff kinyilatkoztató Granville előtt, hogy a császár el van határozva az ezen két tartomány miatti kérdésből nem csinálni nehézségeket. A khivai expedíciónak csupán az a célja, hogy a khivaiak rabló becsapásai megfékeztessek s az 50 orosz fogoly kiszabadítsák, — de nem a hódítás. — Granville oly nagy fontosságot tulajdonít Schuwaloff gr. nyilatkozatainak, hogy kétször volna formszerűen egyezkedésbe bocsátkozni.

Madridban a senatus 3-iki ülésében a gyarmatügyi miniszter kijelenté, hogy a kormány Porto-Ricoból hivatalos értesítést kapott az iránt, miszerint a rabszolgaság eltörlése iránti javaslat előterjesztésének híre ott nagy lelkesüléssel fogadtatott, s hogy az új tartományi küldöttség beiktatott. A miniszter megerősíté azon közlést, hogy Cubában a rabszolga birtokosok bizottságja értekezletet tartott a társadalmi kérdés megoldása végett rendszabályok iránt. A kormány nem hivatalosan ugyan, de hiteles kútfőből értesült, hogy e bizottság a rabszolgaságnak a szigetben való tüsténti eltörlését tárgyalá.

Madrid, febr. 7. A carlistákkal folytatott ütközetek felől beérkezett tudósítások a kormányra nézve kedvezők. — A királyné teljesen felüldült.

Berlin febr. 7. Hír szerint a kiállítási bizottság elhatározá, hogy azon esetben, ha a német művészet részére a kiállítási terület helyzete és nagysága tekintetében a leginkább kedvezményezett nemzeteknek nyújtott előnyök nem adatnak meg, a német művészek nem vesznek részt a bécsi világi kiállításban.

A „Levant Herald“ semmi okot sem lát aggodalomra az oroszoknak Közép-Azsiában állása fölött s azon tényre hívja fel a figyelmet, miszerint ez Afghanistan és azon túl fekvő országokbani britt suprematának formszerű elismerése, — mi a most folyamatban lévő eseményeknek szükségképi következménye lend, valamint a Perzsiávali határkérdésnek küszöbön álló szabályozása Angliára nézve oly terület-nagyobbdást fog eredményezni, minő bármely becsülvényt ki fogna elégíthetni. Mindezen, Brit-Indiától függő tartományok térfogata kétszerte nagyobb leend mint az európai Törökország, Romániát és Szerbiát is beleértve. E tartományok az éghajlatnak s vidéknek minden változatát átölelik, a Himalaya hegyláncz hatalmas tetőitől fogva melyek Tatarország magas fensikjait támogatják az Arabiával szemben fekvő forró és dögvészes tengerpartig. Az angol lapok ezen közléseket még eddig minden commentar nélkül ismétlik.

A „Journal de St. Petersburg“ egy vezércikkében a közép-ázsiai kérdést tárgyalván, azt mondja, hogy az angol sajtó ignorálja azt, a mi az alkudozásnak jogszerű tárgyát képezhetné két oly hatalmasság közt, melyek kölcsönös tisztelőleg egymást; s a persiai kérdés nem áll összeköt-

etésben a jelen alkudozásokkal. A brit kormány színtoly kevéssé van feljogosítva Oroszországnak Közép-Azsiában eljárás módját ellenezni igényezni, mint Oroszország nem lenne feljogosítva Angliának Indiában működését ellenezni. Oroszország nem tiltakozott India meghódítása, s Anglia nem tiltakozott Taskend és Samarkand meghódítása ellen. Perzsia érdekében Orosz- és Angolország megegyeztek a persa terület épségének fenntartása iránt, s ezen egyezkedés most megtörtént. Khorassan, és az Attruktól éjszakra eső síkságok, melyek Persia uralma alatt vannak, ninosenek fenyegetve Oroszország által. A jelen alkudozások tárgya egyszerűen Közép-Azsia. Mindkét hatalmasság kölcsönös támogatást óhajt Közép-Azsia tartományainak polgárosításában s az egyedüli fenyegető veszély ama kis államok versengéséből ered, melyek előnyt huznának az Orosz- és Angolország közt támadó antagonizmus következményeiből. Szükséges, hogy egy határvonal szabassék ki, mely megállapítsa ama vidékeket, melyeken belül gyakorolhassák Angol- és illetőleg Oroszország saját polgárosító befolyásukat. E pont iránt azon barátságos alkudozások, melyek 3 év óta folytattattak, a legteljesebb egyetértésre vezettek. Oroszország saját érdekeivel összhangzólag igen mérsékelt politikát követ Európában és Ázsiában a béke kedvéért.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, február 10-én.

Figyelmeztetés. T. polgártársainkkal sietünk tudatni, hogy lapunk november 1-e óta legjutányosabb árban vesz fel bármily alakban hirdetések; s ha kívántatik, a fogalmazásról is gondoskodik a „Kolozsvári Közlöny“ kiadó-hivatala.

Pompás dísz album készül Budapest látkepeivel s művészi allegorikus rajzokkal; tizenkét színezett lapján s a figurális festményeken legjelebb festészeink dolgoznak s a remek kiállítás fölött egy 3 tagu bizottság örködik, hogy méltó legyen az ünnepélyhez, melynek alkalmával átnyújtják emlékül Gizella főgnőnek.

Trefort miniszter a hivatalos irály cikornyás és érthetlen volta megszűnése érdekében utasítást intézett ministeriuma hivatalnokaihoz.

Br. Kemény Gézáne ő nagysága mint bálanya tűzoltóinktól 100 forint váltotta ki jegyét. A bál összes bevétele eddig, mint értesültünk 1200 frtra megy; valószínű azonban hogy szaporodni fog, mert utólagos felülfizetések ez esetben sem maradnak el.

József főherczeg ő fensége a köztelken kiállított népművelési és házi ipari tárgyakat a honvéd főparancsnoksági tiszték kíséretében megtekintte. Mint látszott, nagy érdeklődéssel vizsgálta a sajtáságukra vagy művészi tökélyre nézve feltűnőbb tárgyakat, mit senki sem fog csodálni, ki tudja, mennyire ismeri a főherczeg a magyar birodalom minden egyes népfaja ruházatát és azokban észlelhető legkisebb eltéréseket vagy őszhangzásokat. Nemesak a megyék vagy járásek, hanem a faluk és kiválóbb puszták lakói viseletére, sőt sok helyen még az őshajzatu kanászokra és beresekre azonnal visszaemlékezett. Több csinos darabot, melyek a még nem teljes gyűjteményből hiányzanak, pótolni ígért p. o. ostorokat, pipákat, egy parasztszekér-mintát, kétféle kerti öltönyt, melyeket egyik ügyes kertészegéd Alsuthon készít, és a Margitszigeten is az új fűrdő mellett láthatók valának. Ő fensége, mint műesztalgályos, Hófer József bo-rostyánkői (vasmegyei) esztalgályos nemes serpentin (ophit) műveit megtekintte. Ezen, hazánkban csak Péterváradon és Borostyánkőn előforduló kőnemből remekül előállított átlátszó tárgyak valóban nagyobb terjesztést érdemelnének, s apróbb esecsebecsekül, tálcákkal, gyertyatartókkal, dobozokkal, ivóedényekkel feldolgoztatván, bizonyosan kerestetnének, remekes és ritkaságok gyanánt kel-nének el, ha valami szédelés révén mint francia vagy angol unicumokat méregdrágán árulnák!

Tűzoltó bál. Ez a bálók sorában egy ujdonság, e farsangon született s ép azért föltötte kíváncsiak voltunk reá most, midőn a régi hírneves és fényes bálók egymást érik. Tűzoltóink bálja eredményében föltűnő a legtermesebb reményeket; s a növegyelő álarozos bálon kívül, s a tánczos bálók közt egy sem volt ennél népesebb. A tűzoltói szerelvényekkel való feldisztatás festői kinézést kölcsönzött a nemzeti színű szövetekkel ékes teremnek. Ott állott a bálanya emelvénye a mentő zsákból készített menyegyzettel; s a falazaton a szerelvények voltak izlésteljesen elrendezve s ezek alatt még az öreg fecskendő is ott büszkélkedett. Salamon János ropogós esárdása már 10 óra előtt tánczra tüzelt mindenkit. Az aristokratia tagjai a legnagyobb szívélyességgel és jó kedvvel mulattak a polgárság művelt osztályaival. A táncz alig pillanatra szűnelt. Jó kedv és vidámság uralgott az egész teremben, hol a nagyszámú tánczosok minden zugot betöltöttek. Br. Bánffy Kálmán a

többi bizottmányi tagokkal mindenben részt vett s ő kiváló csinos rendezői tapintatosságát tanúsított a francia négyesek felállításánál rendezen 6 kis colonba osztotta a tánczosokat; a fűzértáncz is egyszerű de jól sikerült alakzataival különös elismerést érdemel. A fűzértáncz egyik alakzatában az öreg fecskendő is a közepre robogott a trombita szóra sorakozó tűzoltókkal, kik a felszerelést és leszerelést villám gyorsan eszközölték. A mászó létráknak is kijutott, ügyesen és fűrgén mászkáltak többen rajtuk, mindezt pedig a közönségnek zajos tapsa közegette. A vörös és fehér szallagu rendezők fáradhatlanul sürögtek és meglettek arra mindent, hogy a bál vendégei elégedetten találják magukat! Bájós hölgyeink koszorujából a kellem és elegancia képviselőiből fölemlítjük: Br. Kemény Gézáne-t a bálanyát (fehér ruha, rózsaszín ékítménnyel), körötte fénylettek a delnők: gróf Teleky Domokosné (sárga atlasz fehér csipke díszítés), gr. Bánffy Béláné (halvány rózsaszín atlasz), br. Huszár Adámné (fekete ruha, aranyal himzett kék tunika), Zeyk Józsefné (sötét vörös atlasz), Tisza Ilona (fehér ruha, virág ékítménnyel), Finály Henrikné (sötét kék atlasz fehér díszítés), Katona Margit (fehér, kék díszítés), Aubin Fanni (fehér ruha, gazdag csipkék és rózsákkal), Macedonffi Helén, Kibédy Biasini Domokosné (fekete selyemben), K. Papp Miklósné (élénk rózsaszín ruha, fekete díszítménnyel), Ferenczi Miklósné (világos rózsaszín), Miháisi Mimi és Rignát Róza kis-asszonyok stb. stb. E sorozat valóban hiányos: de ki is tudná az ott levő szép hölgyeket elősorolni?! A kedélyes dárídó reggelit tartott s a közönség meglegedve távozott.

Műkedvellői operai előadásunk is lesz. A műkedvellők bizottsága, mely a pesti népszínház javára egy operai előadást szándékszik létrehozni, megtartotta első értekezletét, s működését rövid időn meg fogja kezdeni. A nagy és üdvös cél iránti buzgalom — azt hisszük — sem a felkérendő közreműködők, sem annak idején a közönség részéről nem fog hiányozni már csak azért sem, mert ezen előadás városunk kulturájáról, másfelől pedig a zene és ének, névszerint az opera iránti előszeretetről lesz hivatva tanúságot tenni.

Bergheer szellemszínháza még e hó folytán megérkezik, mely nem ugyan mint azt az előleges hirdetés tudatja, a nagy piacon, hanem a Szechenyi téren vagy a Trincsinvárbán fog felállítani, s bizonyára érdekelni fogja a nagy közönséget, melyre nézve ezen mutatványok többnyire még nem látott ujdonságot képezendek.

Matejko híres leugyel festő ismét egy nagy történeti képen dolgozik, melynek tárgya a lengyeleknek a német lovagokkal vívott harczából van véve.

Közgyűlésök volt tegnap d. e. az egyetemi joghallgatóknak, melynek tárgyát képezte a bálbizottság jelentése és számadásának benyújtása, valamint a földvilágzó bizottság kiküldetése. — A gyűlés folyamára elnöknek, (a kar elnöke távollétében.) Simai János választott. — Jegyzőkönyv felolvasása után Retegyi Sándor a bálbizottság elnöke röviden jelentést tett a bál mikénti lefolyása és eredményéről, és a közgyűlésnek átszolgáltatta a bizottság számadását, mely szerint a bál összes bevétele 775 ft, kiadása 649 ft és 95 kr, tiszta jövedelme pedig 125 ft és 35 kr. — A közgyűlés a számadás fölülvizsgálására 3 tagu bizottságot küldött ki: Izekutz Aurél, Hlyés János és Aigner Ferencz urak személyében; több tárgy nem lévén a gyűlés eloszlott.

A négy operai előadás, melyet a színházi igazgatóság márczius közepéjén rendezni óhajt, mindinkább valószínűvé válik, a mennyiben az evégre szükséges vendégművészekből már kétötöt sikerült megnyerni. S tégér hazánkba már korábban ígérkezett, most Gerecsné asszony közreműködése van biztosítva. Közönségünk kedvencz énekesnője egyébiránt férjével együtt a jövő évre már szerződve van Aradra, színigazgató Fehérvári társulatához.

Műsorozat. A „Hilária“ daleylet febr. 16-ki s a redouteremben tartandó dalestélyének műsorozata: 1.) „Alarcz mindenütt“ Genee Richardtól. 2.) „Gold und Silber“ Brixnertől. 3.) „A vén cigány“ Bereczky Zsigmondtól és 4.) „Frisch Wasser“ J. C. Metzgeről. — Ezek után pedig a táncz következik. — Jegykiadás febr. 16-án d. e. 9-től 12 óráig s d. u. 3-tól 6-ig a műsor előmutatása mellett a redoutban történik. — A dalestély 7 órakor veszi kezdetét.

Gyengén áll a jégport. Tegnep szép tavaszi idő járt, jóllehet reggel kissé csipős hideg uralgott. A sétatéri tón délben többen kezdték zene nélkül korcsolyázni, azonban csakhamar abba hagyták, mert a jég kőrösörül a tó szélein a nap sugaraitól olvadozának indult.

A m. kir. államvasutak igazgatósága a közl. miniszter jóváhagyása folytán a m. kir. államvasutak központi hivatalnokai számára a magyar nyelv s iránytanból előadásokat tartat, melyek előadásával Szabó Richard ismert író-társunkat bizta meg.

Nem lesz érdektelen a nagyérdemű közönség előtt ismerni azon férfiak neveit, kiket

Hátszeg városának azon híres választói, — kik a mult nyáron Macellariut választák meg országgyűlési képviselővé — most a városi képviselő-testületbe bevalasztottak. Ezek között egy szál magyar sincs, mert ezt kívánja a testvériség eszméje! nem is volna a 48 tagból álló képviselőtestületben egy magyar sem, ha a legtöbb adófizetők is választás alá kerültek volna. Jó lesz ezt szem előtt tartani a hazai kormányknak azon óhajásokra nézve, melyeket a híres választók leleményes eszközök és módok által érvényre juttatni akarnának! Következik a megvalasztottak névsora: Juone Bálasiu, Marcu Munteanu, Lui Munteanu, Joane Popescu, Jeane Casanu, Avramu Ciuciu, Avramu Ciuciu loc. George Csismasiu, Josum Kopil, Nicolau Czellegre-dianu, George Kosta, Manolea Fogarasiu, Todor Popescu croat, Sigmund Munteanu, Nicolau Jorga, Joanne Muntean, Juonu Streiczaru, Marku Ivasku, Juone Popu, Nicolau Lazarescu, Mihele Domitrescu, Stefan Miksia, Merkuetz Selesianu, Alexandru Kopil. Summa 24. Rész nyelvek azt mondják, hogy a fennebbi férfiaknak egy része irni sem tud! Ezt jól megjegyezhetné magának a honi kormány azon közege, mely e választókkal együtt fogja összeállítani a város tisztviselőit. □

Nemzeti színház.

Szombaton, febr. 8-án „Korona és vérpad“ szomorujáték 5 felv., irta id. Dumas Sándor. Lélektanilag ha nem is egészen korrekt, de színi hatás csoportosítására és párjós szerep kidolgozására különös gond levén fordítva, az antik izlés és oskola e jeles terménye, mérsékelt színrehozattal, mint repertoír darab föntarthatja magát. Ez alkalommal is tekintettel a tűzoltók báljára, elég szép számú közönség volt jelen, az előadást élvezettel és figyelemmel látszott kísérni. Némethi Irmát és Kovács Gyulát többször zajosan megtapsolta. Az előadást ezúttal sikerültnek jelezhetjük. Howard Katalint Némethi I. s dirhami herceget Kovács Gy. művészileg személyesíteték, különösen első a jellem hullámzását a kezdetben nagyravágyó, szivtelen de később bűnbánó nőt szépen színezte. Szentgyörgyi VIII. Henrik király nem könnyű szerepében eléggé helyén volt. A többi csekély jelentőségű szerepeknek az illetők megfelelték.

Vasárnap, febr. 9-én: „Viola“ népszínmű 4 felv. irta Szigethy József. Egyike a leggyengébb előadásoknak. Egressy mint Viola nem tudta élvezhetően jellemezni a betyár életet. A ezigány Kendi kezében csak a kárzatot gyönyörködtette; mi az alakítás nyomait nem igen fedezték fel. Nyuzót Szentgyörgyi kitűnően személyesíté. Boér Emma, a szenvedő s férjéért rettegő nőt kellő drámai érzéssel adta. Mi Eichner Annát illeti, Vilma kisdéd szerepében jól működött közre. Mátray (Macskaházy) szerepében s egyes mozzanatokban elismerést érdemel. Körösiné meglehetősen játszott. (Philipovitsné) az alispánéről, (Berényi) Csillagról végül (Hegyi) a szidórról elég, ha hallgatunk. Közönség nagy számmal volt jelen de elégedetlenül távozott a gyenge előadás miatt.

Idegenek névjegyzéke Biasini szállodájában Kolozsvárt, febr. 9-én 1873.

Markovits A kereskedő M.-Vásárhelyről. Kaczak József birtokos N.-Bongórol. Vill József táviratdatiszt K.-Fejérvárról. Radó János birtokos Tordárol. Nagy Móricz birtokos Mezösegről. Cs. k. hadnagy Henne Nagy-Szebenből. Ratky Márk B.-Hunyárol. Suszter János birtokos Marosporturól. Grün Sámuel kereskedő K.-Fejérvárról. Makrai László képviselő Déésről. Gaborhelyi Antal kereskedő Klagenfurból. Cs. kir. hadnagy Radonovits Nagy-Váradról. Lehopett Adolf vasuti mérnök Medgyesről. Graef József Brassóból. Szabó József ügyvéd M.-Vásárhelyről. Kőrösi Sándorné magányzó Tordárol. Császár Miklós Hidalmásról. Bajnóczy Ferencz birtokos Felvinczről. Harri József M.-Monostorról. Hegyesi Antal birtokos Alsó-Fejérmegyéből. Elias J. kereskedelmi utazó Pestről. Stampfer és Schwarz művészek Pestről. Kászonyi Elek postamester Déésről. Vég Gábor vasuti vállalkozó Kolozsról. Klein Lajos biztosítási inspector Felvinczről. Abrányi Károly birtokos Középlakról. Fufek Ferencz birtokos Felvinczről. Karasi Lajos viasnt mérnök Medgyesről. Radó János építész Pestről.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Február 8-ról. 1873 5% metaliques 69.70 nemzeti kölcsön 73.20. 1860-diki államkölcsön 104. — Bankrészvények 973. Hitelrészvények 331.75. London 108.90. Ezüst 107.75 Cs. kir. arany —. 20 frankos arany 8.67 1/2

Földterhermentesítési kötvények: Magyar 79. 50. Temesi 77. —. Erdélyi 77. —. Horv. Szlavon —. —.

Felelős szerkesztő Sándor János.

Játék-társulatokba

F Ü R S T E D E

nevezetes és kedvelt összeállításai szerint, az első részlet és a bélyegilleték lefizetése mellett minden időben beállhatni.

A magyar- állam- és stambouli sorsjegyek február 15-én, az 1864-ki 100 frtos sorsjegyek mártius 1-én és április 15-én, a salzburgi sorsjegyek mártius 5-én, a hitelsorsjegyek április 1-én sat.

legközelebb leendő húzására

ajánljuk

A 18 résztvevőből álló társulatot

A. csoport évenként 40 húzásal. mely minden Austriában létező állam- és magán-sorsjegyet magában foglal, 25 havi 5 forintos részletfizetéssel, bélyeg 99 kr.

C. csoport 5 hitel sorsjegyre, két 1864-ki 100 frtos, két 1864-ki 50 frtos, 1 Salm-, 1 Pálffy-, 1 Clary-, 1 Genois-, 1 budai-, 1 Waldstein-, 1 Windischgrätz-, 1 Como- és 1 Keglevich sorsjegyre 25 havi 5 frtos részletfizetéssel, bélyeg 99 kr.

D. csoport 5 drb. 1864-ki sorsjegyre, 3 hitel-, 1 1/2, 1839-ki, 1 Salm-, 1 Pálffy-, 1 Clary-, 1 Genois-, 1 budai-, 1 Windischgrätz-, 1 Waldstein-, 1 Como-, 1 Keglevich-sorsjegyre 25 havi 1 frt. 50 kros részletfizetéssel, bélyeg 37 kr.

S. csoport 1 hitel-, egy 1860-ki 100 frtos-, 1 gőzhajózási-, egy 50 frtos triesti-, 1 Salm-, 1 Clary-, 1 Pálffy-, 1 Genois-, 1 budai-, 1 Waldstein-, 1 Windischgrätz-, 1 Como-, 1 Keglevich-, 1 Rudolf-sorsjegyre 25 havi 3 frtos részletfizetéssel, bélyeg 68 kr.

A résztvevők ezen csoportokban a teljesített részletfizetések után az összes sorsjegyek tőzsdei árában osztoznak.

Játéktársulatok 20 résztvevő közt!

I. 20 magyar 100 frtos sorsjegyre, 22 havi 6 frtos részletfizetéssel, bélyeg 99 kr. } húzás február 15-én, főnyeremény 100,000 frt.

II. 20 drb. 1839-ki 1/5 sorsjegyre 2 sorozatos sorjegygyel, 16 havi 15 frtos részletfizetéssel, bélyeg 2 frt. 55 kr. }

Számhúzás 1873 mártius 1-én, főnyeremény 220,000 frt.

III. 20 drb. 1839-ki 1/5 sorsjegyre, 1 sorozatos sorjegygyel, 30 havi 8 frtos részletfizetéssel, bélyeg 2 frt. 55 kr. }

IV. 20 drb. 1864-ki 100 frtos sorsjegyre, 24 havi 8 frtos részletfizetéssel, bélyeg 1 frt. 30 kr. húzás mártius 1-én, főnyeremény 200,000 frt.

Megrendelések és részletfizetések postai utalvány által eszközölhetők. A lefizetés tartama alatt minden húzásra játszanak a résztvevők, s annak teljesítése után kap mindenik I-nél egy magyar 100 fortos, II és III-nál egy ötöd 1839-ki és IV-nél egy 1864-ki 100 frtos eredeti sorsjegyet.

Az OSZTR. INDUSTRIAL-BAK

váltó irodája

ezelőtt

F Ü R S T E D E.

Bécs, 1873 február hó.

(Utánnomat nem díjazatik.)

(714)

4—6

(716)

Árverési hirdetés,

2—3 719

2—3

Ezennel közhírré teszi alólit igazgatóság, hogy a kolozsvári hitelbank és zálogkölcsön-intézetnél elzálogosított s folyó évi január hó végéig lejárt, és még ki nem váltott tárgyak az I. II. osztályból nyílt árverésen el fognak adni, és pedig az I. osztályu tárgyak, u. m. ruhanemük, háziesszközök, áruk stb. árverése lesz

folyó évi mártius hó 10-én.

A II. osztályu tárgyak, u. m. arany-, ezüst-nemük, ékszerek stb. árverése lesz

folyó évi mártius hó 17-én.

Az árverések az intézet helyiségében mindig délután 3 órakor kezdődnek. **Figyelmeztetés!** A kiváltás vagy átírás végett beadott, de még ki nem fizetett s az intézetből el nem vitt zálogjegyek tárgyai ez alkalommal hasonlólag elárvereztetnek.

A zálogtárgy tulajdonosa fel van jogosítva az eladásra kitett tárgyat az árverés kezdete előtt még kiváltani vagy átírni, a már eladott tárgyakból a bejött többlet hasonlólag őt illeti.

A vevő tartozik a vételért rögtön lefizetni és a tárgyat elvitetni.

Kolozsvárt, február 4-én 1873.

A hitelbank és zálogkölcsön-társulat igazgatósága.

Pályázat.

A szamosújvári róm. kath. algymnasiumnál üresedésbe jött rendes tanári állomásra, mely nyugdíj-képességgel jár, pályázat hirdetik.

Évi fizetés: 500 frt. o. é.; egyéb járulékok: jövedelem a magán tanításból; továbbá 15 évi szolgálat után 50 frt. és 25 évi szolgálat után 100 frt. pótlék.

Tannyelv: magyar.

Pályázni kívánók felszólítanak, hogy kellő okmányokkal felszerelt folyamodványaikat f. é. mártius hó 31-ig bezarólag a városi képviselőhez czimezve, a gymnasium igazgatóságához nyujtsák be.

Szamosújvárt, február 1-én 1873.

A gymnasium igazgatósága.

721

1—8

Köszvény és csúzos bántalmak

gyógyíthatók. A legbiztosabb, valószínűleg egyedüli orvosság

dr. Pattison köszvény-vattája

kiválóan alkalmazandó az arc-, mell- és nyak esúzos bántalmaiban, fogfájásoknál, fő-, kéz- és térd köszvényben, tagszagatásokban, hátgerinc- és lépfájalmokban sat. Egy egész csomag 70 kr., egy fél 40 kral o. é. kapható Engel József gyógyszerésznél Kolozsvárt.

Eladó telek.

Kolozsvárt,

a külmonostorutcában a naposoron véggel a Kis-Samosra járó beltelek gyümölcsös kerttel szabad kézből eladó.

Értekezhetni ügyvéd Ferenczi Miklós-nál bészénutca.

717

3—3

A hirdlapokban bármely könyvkereskedés által hirdetett könyvek, hangjegyek, általában gyorsan és azonnal kaphatók.

Demjén László

m. k. egyetemi könyvtár s Kolozsvárt.

Legújabb hangjegyek.
Hírségi iratok és képes könyvek minden kor számára. In a- és átlátszó könyvek, egyszerű olcsó, újszerűen díszkötésben. Iskolai könyvek, nagy választékban.

Legújabb könyvek
az iradalom minden ágából azonnal kaphatók vagy megrendelhetők vidékre is rögtön elküldetnek

(620) 15—*

Zongorák . . . 300 fttől 450 fttig.
Pianinok . . . 350 fttől 450 fttig.
Használt zongorák . . . 80 fttől 180 fttig.
a legolcsóbb áron a minőség szerint, jótállás mellett.

Egy hosszú öl tűzifa csak 15 frt.

682

helyt Kolozsvárt

24—*

Siessen mindenki szükségleteit addig beszerezni, míg ezen fatömegből tart.

Raktár helyiség barátok-kertje sétaterutca. Megrendelések **Keresztény Pál** tulajdonosnál.

718

2—3

„Az erdélyi pincze-egylet Kolozsvártt,”

mint kereskedelmi részvény-társaság második rendes közgyűlése f. é. mártius 1-én délután 4 órakor a „Kisegítő-pénztár” helyiségében tartatik meg, melyre a t. cz. részvényesek ezennel, tisztelettel meghívattak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság üzleti jelentése.
 2. Az 1872-ik évre terjedő zárszámla jóváhagyása, s a számvizsgáló-bizottság e fölötti jelentésének előterjesztése, s az osztalék meghatározása.
 3. Az alapszabályok által elrendelt választások.
 4. A részvényesek netaláni indítványai.
- Kolozsvár, február 7-én 1873.

A választmány nevében:

Br. Bornemissa János, elnök.

(*) Azon t. cz. részvényes urak, kik e közgyűlésben résztvenni kívánnak, az alapszabályokra hivatkozással felkéretnek figyelembe venni: miszerint részvényeiket, az egyleti irodába, (bel-tordutca, 5. sz.) a gyűlést megelőzőleg 3 nappal letenni méltóztassanak. Öt-öt részvény egy szavazatot ad, azonban, 10 szavazatnál többet senkiesem gyakorolhat.

Demjén László

m. k. egyetemi könyvtáránál Kolozsvártt megjelent és általa minden könyvkereskedésben kapható:

Kolozsvár története.

Oklevéltárral. (I.) Ős-, ó- és középkor. (513. Kr. e. — 1540. Kr. u.)

Egy külön kötet világesztő rajzokkal. (36 tábla.)

Irta **Jakab Elek,**

Ára 10 frt.

(327)

E minden tekintetben nagy, epochalis munkát itt hosszasan dicséretelni és ajánlani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város e munka kiadásával magának maradandó emléket emelt. Siessen tehát e város értelmes t. közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjesztetni, hogy a nagyszorgalmu és szaktudós írónak minél több kedvet öntsön e munka folytatására, melynek legérdekesebb része az újabbkor története lesz. A ki megszerezte magának ezen 3 részből álló első kötetet, az bizonyára érdeklődéssel fogja lapozgatni és benne bevárakodni, s a folytatását minden áron megszerezze magának.

Székely oklevéltár.

Kiadja a m. történelmi társulat kolozsvári bizottsága, szerkesztette

Szabó Károly.

I. kötet 1211 — 1519. 1872 Ára 2 forint.